

Marta Stąporek
Biblioteka Politechniki Krakowskiej
staporek@biblos.pk.edu.pl

Bibliotekarz – pracownik służb śledczych CIA

Streszczenie: Od 1941 r. w amerykańskiej agencji rządowej – Central Intelligence Agency (CIA) – funkcjonowały instytucje zajmujące się gromadzeniem i analizowaniem informacji. Wspomniane zadania realizuje aktualnie Open Source Enterprise (OSE), rekrutująca w swoje szeregi bibliotekarzy.

„Mściwi bibliotekarze”, bo tak są nazywani, wykorzystują metodę wywiadu jawnoźródłowego (Open Source Intelligence – OSINT) do monitorowania otwartych źródeł. W ostatnich latach ich uwaga skupia się głównie na śledzeniu źródeł internetowych, w tym serwisów społecznościowych. CIA świadoma jest bowiem, że te kanały informacji są wyjątkowym źródłem wiedzy niezbędnej do walki z terroryzmem.

Słowa kluczowe: Central Intelligence Agency (CIA), Open Source Enterprise (OSE), bibliotekarz w rządowych służbach śledczych, vengeful librarians, ninja librarians, otwarte źródła, open source, Open Source Intelligence – OSINT, wywiad jawnoźródłowy, wywiad biały

W marcu br. w portalu CNNMoney¹, a następnie w polskich portalach informacyjnych (m.in. Informacyjnej Agencji Radiowej², Wirtualnej Polsce³, wGospodarce.pl⁴) ukazała się informacja dotycząca możliwości zatrudnienia bibliotekarzy w amerykańskiej agencji rządowej – Central Intelligence Agency (CIA).

Rekrutacja bibliotekarzy do jednostek CIA odbywa się od lat, o czym świadczyć może choćby data pierwszej publikacji ogłoszenia w portalu agencji – 21 kwiecień 2007 r.⁵ Bibliotekarze zatrudniani są nie tylko w Bibliotece CIA, ale również jako wsparcie dla funkcjonujących w strukturach agencji jednostek, przedsięwzięć i inicjatyw. Współpracują m.in. z analitykami geoprzestrzeni, specjalistami ds. cyberprzestrzeni, naukowcami i ekspertami zajmującymi się analizą danych.

Agencja zatrudnia kandydatów spełniających określone wymagania. Warunkiem koniecznym jest dyplom ukończenia studiów z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej (na poziomie magistra) akredytowany przez American Library Association – ALA. Inne wymagania wymieniane w ogłoszeniu to umiejętności interpersonalne, zwłaszcza komunika-

---

¹ LONG, H. *The CIA is hiring... a \$100,000 librarian* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://money.cnn.com/2016/03/05/news/economy/cia-job-librarian/index.html>.

² Bibliotekarze poszukiwani w CIA. W: *IAR* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.polskieradio.pl/78/1227/Artykul/1591380/>.

³ Bibliotekarze poszukiwani w CIA. W: *Wirtualna Polska* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Bibliotekarze-poszukiwani-w-CIA,wid,18198494,wiadomosc.html?ticaid=116c34&_tictsn=3.

⁴ CIA szuka bibliotekarza. Agencja oferuje nawet 120 tys. dolarów rocznie. W: *wGospodarce.pl* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://wgospodarce.pl/informacje/23665-cia-szuka-bibliotekarza-agencja-oferuje-nawet-120-tys-dolarow-rocznie>.

⁵ Librarian. W: *CIA* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <https://www.cia.gov/careers/opportunities/sup-port-professional/librarian.html>.

tywność, umiejętność myślenia krytycznego i analitycznego, elastyczność, zdolność do samodzielnego funkcjonowania w sytuacjach krytycznych oraz adaptacji do nowych warunków i zmieniających się potrzeb. Osoby aplikujące na stanowisko muszą wykazać się udokumentowaną wiedzą i doświadczeniem zawodowym m.in. w zakresie zarządzania i odzyskiwania danych, zarządzania projektami, znajomości języków obcych (preferowane języki nieromańskie – arabski, chiński, perski, rosyjski) i wyszukiwania informacji zapisanej w tych językach. Dodatkowo kandydat przechodzi badania medyczne, psychologiczne, badanie na wykrywaczu kłamstw oraz tzw. *background check*, czyli sprawdzenie przeszłości kandydata pod kątem łamania prawa, nałogów etc. Pozytywne przejście przez proces rekrutacji, zatrudnienie i późniejsze awanse gwarantują bibliotekarzowi wynagrodzenie wahające się między 51 603 a 100 736 dolarów w skali roku, co jak podaje serwis CNNMoney, odpowiada rocznemu dochodowi amerykańskiej rodziny. Osoby po studiach bibliotekoznawstwa i informacji naukowej z tytułem licencjata mogą również aplikować w CIA na stanowisko Open Source Officer⁶.

Rzeczywistość jakże różna od polskiej... agencja rządowa USA zatrudnia bibliotekarzy i nie są to przypadki incydentalne, bo według oficjalnych statystyk The Bureau of Labor Statistics of the U.S. Department of Labor jest ich ponad 1400⁷.

Dlaczego amerykańscy bibliotekarze cieszą się tak dobrą opinią, że rząd uznał ich za pracowników wartych pozyskiwania? Domniemywać można, że główną przyczyną tego stanu jest wysoko wykwalifikowane środowisko zawodowe, które konsekwentnie od lat 60. XX w. buduje w społeczeństwie przekonanie, iż stanowi silną grupę profesjonalnych brokerów informacji. To właśnie amerykańscy bibliotekarze zaczęli zmieniać w świecie sposób postrzegania roli, jaką pełnią. Zaczęli prowadzić działalność komercyjną, traktując informację jako szczególną wartość dla gospodarki opartej na wiedzy, jako towar, który dostarczany jest na żądanie określonego klienta⁸. Dzięki podejmowanym przez nich działaniom wykształcił się zawód infobrokera (researchera, menedżera informacji), który pozyskuje informacje o ściśle określonych przez klienta parametrach, umie wyselekcjonować te wiarygodne, wybrać najwartościowsze oraz wstępnie opracować według stosownych kryteriów w formie raportu lub analizy.

Przy obecnym stanie technologii informacyjnych, nieprzerwanym dostępie do internetu za pośrednictwem urządzeń mobilnych, ilość dziennie wytwarzanych danych, informacji i zasobów jest ogromna. Dotyczy to również różnorodności i specyfiki informacji (informacja o charakterze naukowym, biznesowym, bankowym, gospodarczym, medycznym, turystycznym, technicznym, patentowym, normalizacyjnym, statystycznym, bibliograficznym etc.) oraz źródeł, z których może zostać zaczerpnięta. Tworzą ją

⁶ Open Source Officer. W: CIA [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w:

<https://www.cia.gov/careers/opportunities/analytical/open-source-officer-foreign-media-analyst.html>.

⁷ Occupational Employment and Wages, May 2015. 25-4021 Librarians. W: *The Bureau of Labor Statistics of the U.S. Department* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.bls.gov/oes/current/oes254021.htm>.

Oficjalne dane z maja 2015 r., ostatniej aktualizacji strony WWW w serwisie dokonano 30.03.2016.

⁸ BAŁOS, I., CISEK, S., JANUSZKO-SZAKIEL, A. Wprowadzenie do infobrokeringu. Wybrane aspekty. W: Cisek, S., Januszko-Szakiel, A. (red.). *Zawód infobroker. Polski rynek informacji*. Warszawa: Wolter Kluwers SA, 2015, s. 16-19.

pojedyncze osoby, ale także społeczności, społeczeństwa, instytucje, organizacje, przedsiębiorstwa czy koncerny. Masowy przyrost informacji, jej rozpowszechnianie powoduje nadmiar, problem z selekcją i weryfikacją wiarygodności, a szybkość przyrostu przewyższa możliwości zaawansowanych programów do analizy zbiorów informacji o dużej różnorodności i zmienności (tzw. *Big Data*)⁹.

Aktualnie problemem stał się wzrost ilości danych i informacji w stosunku do możliwości ich analizowania – dostrzeżenia między nimi relacji, powiązań, hierarchii itp. Tymczasem analiza informacji, umieszczenie jej w szerszym kontekście, wartość dodana czy dodatkowe wyjaśnienia, przekształcają ją w rzetelną wiedzę, pozwalają wyciągać wnioski, tworzyć prognozy, wreszcie podejmować optymalne decyzje¹⁰, tak by służyć różnym grupom w realizacji określonych celów. W procesie wyławiania, selekcji i analizy informacji uczestniczy wiele grup zawodowych – archiwiści, dziennikarze, naukowcy, ale nie do przecenienia jest w tym zakresie rola bibliotekarzy-infobrokerów, których działania szczególnie koncentrują się na doskonaleniu umiejętności, metod i narzędzi w tym zakresie.

W CIA gromadzeniem i analizą informacji zajmuje się od 2005 r. specjalnie powołana instytucja – Open Source Enterprise (OSE), z siedzibą w Virginii oraz przedstawicielstwem w ambasadach USA na świecie. Do końca września 2015 r. OSE znane było jako Open Source Center (wcześniej od 1941 r. w CIA działała jednostka Foreign Broadcast Information Service (FBIS) – amerykański odpowiednik BBC – którą po reformie wywiadu USA, po atakach 11 września 2001 r. przekształcono w Open Source Center¹¹). Rzecznik prasowy określił ogólnie zakres działalności OSE jako instytucji odpowiedzialnej za zbieranie, analizowanie i rozpowszechnianie publicznie dostępnych informacji z tzw. otwartych źródeł (open source), których znaczenie dla działalności wywiadowczej stale wzrasta¹². Osoby zatrudnione w OSE¹³ nazywani są żartobliwie „mściwymi bibliotekarzami” (vengeful librarians¹⁴) lub „bibliotekarzami ninja” (ninja librarians¹⁵), a wspomniana we wstępie artykułu oferta pracy, rekrutuje pracowników do OSE. Zespół bibliotekarzy zbiera i analizuje otwar-

---

⁹ TABAKOW, M., KORCZAK, J., FRAN CZYK, B. Big data – definicje, wyzwania i technologie informatyczne. *Informatyka Ekonomiczna* [on-line] 2014, nr 1, s.138-153 [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: http://www.dbc.wroc.pl/Content/25191/Tabakow_Big_Data_definicje_wyzwania_i_tehnologie.pdf.

¹⁰ LIEDEL, K., PIASECKA, P., ALEKSANDROWICZ, T.R. *Analiza informacji. Teoria i praktyka. Zarządzanie bezpieczeństwem*. Warszawa: Difin SA, 2012, s. 11.

¹¹ LEETARU, K. The Scope of FBIS and BBC Open-Source Media Coverage, 1979–2008 (U). *Studies in Intelligence* [on-line] 2010, Vol. 54, nr 1 [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/csi-publications/csi-studies/studies/volume-54-number-1/PDFs-Vol.-54-No.1/U-%20Studies%2054no1-FBIS-BBC-Coverage-Web.pdf>.

¹² AFTERGOOD, S. Open Source Center (OSC) Becomes Open Source Enterprise (OSE). W: *Federation of American Scientists* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <https://fas.org/blogs/secretcy/2015/10/osc-ose/>.

¹³ How to Become a Source Officer with the Central Intelligence Agency. W: *CIAAgentEdu.org* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.ciaagentedu.org/open-source-officer/>.

¹⁴ Vengeful Librarians. W: *SLA Connecting People and Information* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <https://www.sla.org/vengeful-librarians/>.

¹⁵ HILL, K. Yes, The CIA's 'Ninja Librarians' Are Tracking Twitter And Facebook (As They Should). W: *Forbes* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.forbes.com/sites/kashmirhill/2011/11/09/yes-the-cias-ninja-librarians-are-tracking-twitter-and-facebook-as-they-should/#bb60d07441d6>.

te źródła w wielu językach, a następnie opracowuje specjalne raporty, które przekazuje do Białego Domu¹⁶.

Termin otwarte źródła (open source), na który powołuje się wiele aktualnych publikacji, również polskich, znajduje się w dokumencie *NATO Open Source Intelligence Handbook* (2001)¹⁷. Sformułowane zostały w nim cztery kategorie otwartych źródeł:

- *Open Source Data* (OSD), czyli dane ze źródeł jawnych – surowe dane z pierwotnego źródła (drukowane, telewizyjne, radiowe, internetowe, fotograficzne), nieobjęte klauzulą tajemnicy i niepozwalające na wnioskowanie;
- *Open Source Information* (OSIF), czyli informacja ze źródeł jawnych – dane zebrane w pierwszym etapie (OSD), po wstępnej analizie, zgrupowane w jeden dokument, przekazane osobom zarządzającym, a następnie rozpowszechnione;
- *Open Source Intelligence* (OSINT), czyli jawnoźródłowa działalność wywiadowcza – pozyskiwanie informacji według określonego planu, wybranie odpowiednich danych, a następnie przekazanie ich osobom, które złożyły zapytanie;
- *Validated OSINT* (OSINT-V), czyli zweryfikowany jawnoźródłowy materiał wywiadowczy – dane zweryfikowane, którym można przypisać wysoki poziom pewności, potwierdzone przez inne źródła (tajne lub otwarte)¹⁸.

Podział ten wyraźnie wskazuje, że działalność bibliotekarzy, nie tylko tych zatrudnionych w OSE, mieści się w kategorii Open Source Intelligence (OSINT). Świadomie czy nie bibliotekarze i infobrokerzy od wielu lat wykorzystują metodę wywiadu jawnoźródłowego, zwanego też białym, realizując kwerendy.

[...] wywiad jawnoźródłowy, nazwany open source intelligence lub krótko OSINT, opisany został jako zaplanowane pozyskiwanie informacji, selekcjonowanie, wnioskowanie i ich dystrybucja (lub wykorzystanie) zgodnie z założeniami określonymi przez składającego zapytanie, czyli request for information – RFI. W 2005 roku Agencja Standaryzacyjna NATO opublikowała słownik terminów i definicji, w którym pojęcie wywiadu jawnoźródłowego zostało zapisane w następującym brzmieniu: open source intelligence to dane wywiadowcze ze źródeł jawnych. W dyrektywie 301 z 11 lipca 2006 r. amerykańska Intelligence Community zdefiniowała informację jawnoźródłową jako publicznie dostępne informacje, o które każdy może legalnie poprosić, kupić lub zaobserwować¹⁹.

¹⁶ KORYSZEWSKI, M. Mściwi bibliotekarze kontrolują internet – CIA monitoruje 5 milionów tweetów dziennie. W: *PC World* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.pcworld.pl/news/377101/Msciwi.bibliotekarze.kontroluja.internet.CIA.monitoruje.5.milionow.tweetow.dziennie.html>.

¹⁷ *NATO Open Source Intelligence Handbook* [on-line]. Norfolk, 2001 [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: http://www.oss.net/dynamaster/file_archive/030201/ca5fb66734f540fbb4f8f6ef759b258c/NATO%20OSINT%20Handbook%20v1.2%20-%20Jan%202002.pdf.

¹⁸ STROMCZYŃSKI, B., WASZKIEWICZ, P. *Biały wywiad w praktyce pracy organów ścigania na przykładzie wykorzystania serwisów społecznościowych* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: https://pg.gov.pl/plik/2014_06/033bd1deb85d4ef32b98d1da036d35c0.doc.

¹⁹ Szpiegostwo. „Źródłem informacji najczęściej jest człowiek”. Z Tomaszem Serafinem – członkiem rady programowej Centrum Badań nad Terroryzmem Collegium Civitas, ekspertem w zakresie prewencji zagrożeń – rozmawia Anna Ruszczyk. *Gazeta Bałtycka* [on-line] 26.10.2015 [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://gazetabaltycka.pl/promowane/szpiegostwo-zrodlem-informacji-najczesciej-jest-czlowiek>.

Metoda wywiadu jawnoźródłowego, uznana oficjalnie za legalną, znajduje zastosowanie w działalności wielu instytucji publicznych m.in. służb specjalnych, policji, administracji publicznej, prokuratury, firm konsultingowych, doradczych, korporacji, mediów czy instytucji naukowych. Niestety stała się również narzędziem wykorzystywanym przez ugrupowania ekstremistyczne i terrorystyczne.

Obecnie pracownicy OSE intensyfikują swoją pracę w internecie, koncentrując się na mediach cyfrowych – internetowej prasie, blogach, portalach społecznościowych, forach dyskusyjnych, komunikatorach internetowych, serwisach wideo i fotograficznych, stronach internetowych organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, radiostacjach i telewizjach internetowych, bazach danych, katalogach etc.²⁰. Wywiad jawnoźródłowy wykorzystywany jest przez służby specjalne do analizowania takich zagadnień jak terroryzm, zagrożenia ekonomiczne i społeczne (np. chorobami zakaźnymi, degradacja środowiska), zagrożenia konfliktem wewnętrznym (np. przestępczość, czy ludobójstwo). Nie bez znaczenia jest działalność bibliotekarzy OSE na rzecz zwalczania terroryzmu, która nabrała szczególnie znaczenia po przyjęciu w 2006 r. przez państwa członkowskie ONZ Globalnej Strategii Zwalczania Terroryzmu²¹. Śledzenie wpisów na serwisach społecznościowych, takich jak Twitter czy Facebook, jest pomocne w analizie błyskawicznie rozwijających się wydarzeń, wykrywaniu zagrożeń, sprawdzaniu reakcji internautów na ważne wydarzenia na świecie czy opracowaniu strategii ewakuacji ludzi z miejsc, w których wystąpiło zagrożenie.

Czy w Polsce bibliotekarze mają szanse na zatrudnienie w rządowych służbach śledczych? Odpowiedź na pytanie nie wydaje się optymistyczna – zapewne jeszcze długo, długo nie. Wynika to z niskiego prestiżu zawodu w polskim społeczeństwie, czego przykładem może być choćby ustawowe jego zderegulowanie w 2013 r. Dla większości społeczeństwa funkcja bibliotekarza nadal sprowadza się do działań związanych z obsługą księgozbioru, niewymagających wyjątkowo wysokich kwalifikacji.

W porównaniu z amerykańskim środowiskiem bibliotekarzy-infobrokerów, którego początki sięgają lat 60. XX w., polskie środowisko podjęło starania na rzecz podniesienia jakości i prestiżu zawodu dopiero pod koniec lat 90. i nadal jest w fazie rozwoju. Instytuty informacji naukowej i bibliotekoznawstwa zaczęły modyfikować swoją ofertę edukacyjną poprzez uruchamianie specjalizacji informacyjnych czy studiów infobrokerskich m.in. na Uniwersytecie Jagiellońskim, Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytecie Mikołaja Kopernika, Uniwersytecie Łódzkim, Uniwersytecie Humanistyczno-Przyrodniczym Jana Kochanowskiego w Kielcach²². Od 2000 r. absolwenci zakładają polskie firmy infobrokerskie, organizowane są seminaria²³ i konferencje poświęcone infobrokeringowi i zawodowi infobrokera, również warsztaty i kursy²⁴ z zakresu wywiadu jawnoźródłowego. W 2014 r. powstało Stowarzyszenie Profesjonalistów Informacji, którego celem jest skupienie osób związanych z informacją

²⁰ LIEDEL, K., PIASECKA, P., ALEKSANDROWICZ, T.R., dz. cyt., s. 58.

²¹ Globalna Strategia Zwalczania Terroryzmu. W: *ONZ wobec terroryzmu* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.unic.un.org.pl/terroryzm/strategia.php>.

²² KOWALSKA, M. Infobroker, zawód z przyszłością. W: *Portal Innowacji* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: http://www.pi.gov.pl/parp/chapter_86196.asp?soid=AD8B4DA05ADE4E13B02428383D6BFF39.

²³ SEMINARIUM Infobrokering. Profesjoniści informacji i adepci zawodu. W: *EBIB* [on-line] 4.02.2015 [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.ebib.pl/?p=4289>.

w różnych sektorach gospodarki rynkowej, tak aby mogli dzielić się wiedzą i doświadczeniem z zakresu biznesu informacyjnego²⁵.

Być może w dalszej przyszłości bibliotekarze będą mieli szanse na pełne zatrudnienie w tych jednostkach państwowych, w których obok czarnego wywiadu (zdobywanie informacji objętych tajemnicą) i szarego wywiadu (wykorzystanie legalnych i nielegalnych źródeł informacji) wywiad jawnoźródłowy stanowi powszechną metodę pracy – w służbach śledczych, policji czy prokuraturze.

Bibliografia:

1. AFTERGOOD, S. Open Source Center (OSC) Becomes Open Source Enterprise (OSE). W: *Federation of American Scientists* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <https://fas.org/blogs/security/2015/10/osc-ose/>.
2. BAŁOS, I., CISEK, S., JANUSZKO-SZAKIEL, A. Wprowadzenie do infobrokeringu. Wybrane aspekty. W: Cisek, S., Januszko-Szakiel, A. (red.). *Zawód infobroker. Polski rynek informacji*. Warszawa: Wolter Kluwers SA, 2015, s. 16-19.
3. Bibliotekarze poszukiwani w CIA. W: *IAR* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.polskieradio.pl/78/1227/Artykul/1591380/>.
4. Bibliotekarze poszukiwani w CIA. W: *Wirtualna Polska* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Bibliotekarze-poszukiwani-w-CIA,wid,18198494,wiadomosc.html?ticaid=116c34&_ticrsn=3.
5. CIA szuka bibliotekarza. Agencja oferuje nawet 120 tys. dolarów rocznie. W: *wGospodarce.pl* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://wgospodarce.pl/informacje/23665-cia-szuka-bibliotekarza-agencja-oferuje-nawet-120-tys-dolarow-rocznie>.
6. Globalna Strategia Zwalczenia Terroryzmu. W: *ONZ wobec terroryzmu* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.unic.un.org.pl/terroryzm/strategia.php>.
7. HILL, K. Yes, The CIA's 'Ninja Librarians' Are Tracking Twitter And Facebook (As They Should). W: *Forbes* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.forbes.com/sites/kashmirhill/2011/11/09/yes-the-cias-ninja-librarians-are-tracking-twitter-and-facebook-as-they-should/#bb60d07441d6>.
8. How to Become a Source Officer with the Central Intelligence Agency. W: *CIAAgentEdu.org* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.ciaagentedu.org/open-source-officer/>.
9. KORYSZEWSKI, M. Mściwi bibliotekarze kontrolują internet – CIA monitoruje 5 milionów tweetów dziennie. W: *PC World* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.pcworld.pl/news/377101/Msciwi.bibliotekarze.kontroluja.internet.CIA.monitoruje.5.milionow.tweetow.dziennie.html>.
10. KOWALSKA, M. Infobroker, zawód z przyszłością. W: *Portal Innowacji* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: http://www.pi.gov.pl/parp/chapter_86196.asp?soid=AD8B4DA05ADE4E-13B02428383D6BFF39.
11. LEETARU, K. The Scope of FBIS and BBC Open-Source Media Coverage, 1979–2008 (U). *Studies in Intelligence* [on-line] 2010, Vol. 54, nr 1 [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <https://www.cia.gov/library/center-for-the-study-of-intelligence/csi-publications/csi-studies/studies/volume-54-number-1/PDFs-Vol.-54-No.1/U-%20Studies%2054no1-FBIS-BBC-Coverage-Web.pdf>.

---

²⁴ Pozyskiwanie informacji z otwartych źródeł – techniki i narzędzia – kurs zaawansowany. W: *Rynek Informacji* [on-line] 5.06.2014 [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://rynekinformacji.pl/pozyskiwanie-informacji-z-otwartych-zrodel-techniki-i-narzedzia-trening-zaawansowany/>.

²⁵ *Stowarzyszenie Profesjonalistów Informacji* [online], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.spi.org.pl/>.

12. Librarian. W: CIA [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <https://www.cia.gov/careers/opportunities/support-professional/librarian.html>.
13. LIEDEL, K., PIASECKA, P., ALEKSANDROWICZ, T.R. *Analiza informacji. Teoria i praktyka. Zarządzanie bezpieczeństwem*. Warszawa: Difin SA, 2012, s. 11.
14. LONG, H. *The CIA is hiring... a \$100,000 librarian* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://money.cnn.com/2016/03/05/news/economy/cia-job-librarian/index.html>.
15. *NATO Open Source Intelligence Handbook* [on-line]. Norfolk, 2001 [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: http://www.oss.net/dynamaster/file_archive/030201/ca5fb66734f540fbb4f8f6ef759b258c/NATO%20OSINT%20Handbook%20v1.2%20-%20Jan%202002.pdf.
16. Occupational Employment and Wages, May 2015. 25-4021 Librarians. W: *The Bureau of Labor Statistics of the U.S. Department* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.bls.gov/oes/current/oes254021.htm>.
17. Open Source Officer. W: CIA [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <https://www.cia.gov/careers/opportunities/analytical/open-source-officer-foreign-media-analyst.html>.
18. Pozyskiwanie informacji z otwartych źródeł – techniki i narzędzia – kurs zaawansowany. W: *Rynek Informacji* [on-line] 5.06.2014 [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://rynekinformacji.pl/pozyskiwanie-informacji-z-otwartych-zrodel-techniki-i-narzedzia-trening-zaawansowany/>.
19. SEMINARIUM Infobrokering. Profesjonaliści informacji i adepci zawodu. W: *EBIB* [on-line] 4.02.2015 [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.ebib.pl/?p=4289>.
20. *Stowarzyszenie Profesjonalistów Informacji* [online], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://www.spi.org.pl/>.
21. STROMCZYŃSKI, B., WASZKIEWICZ, P. *Biały wywiad w praktyce pracy organów ścigania na przykładzie wykorzystania serwisów społecznościowych* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: https://pg.gov.pl/plik/2014_06/033bd1deb85d4ef32b98d1da036d35c0.doc.
22. Szpiegostwo. „Źródłem informacji najczęściej jest człowiek”. Z Tomaszem Serafinem – członkiem rady programowej Centrum Badań nad Terroryzmem Collegium Civitas, ekspertem w zakresie prewencji zagrożeń – rozmawia Anna Ruszczyk. *Gazeta Bałtycka* [on-line] 26.10.2015 [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <http://gazetabaltycka.pl/promowane/szpiegostwo-zrodlem-informacji-najczesciej-jest-czlowiek>.
23. TABAKOW, M., KORCZAK, J., FRANCZYK, B. Big data – definicje, wyzwania i technologie informacyjne. *Informatyka Ekonomiczna* [on-line] 2014, nr 1, s.138-153 [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: http://www.dbc.wroc.pl/Content/25191/Tabakow_Big_Data_definicje_wyzwania_i_technologie.pdf.
24. Vengeful Librarians. W: *SLA Connecting People and Information* [on-line], [dostęp 3.04.2016]. Dostępny w: <https://www.sla.org/vengeful-librarians/>.